

Stamcelleterapi tilbydes ALS-patienter

I udlandet udbydes behandlingen, selv om der ikke findes lægevidenskabelig dokumentation for virkningen

Af Ole Gredal

Stamceller inden for den lægevidenskabelige forskning er et af de helt store forskningsområder, og inden for de sidste 10 år er der publiceret ca. 210.000 artikler i videnskabelige tidsskrifter om stamceller.

På det nylig afholdte verdensomspændende ALS-Symposium i november 2008 i Birmingham var der 96 foredrag, men kun et enkelt foredrag handlede om stamceller, og hvilke perspektiver der ses med stamcelletransplantationer inden for sygdommen ALS. Der blev ikke fremlagt resultater fra ét eneste behandlingsforsøg med stamceller og ALS – og hvorfor nu ikke det, når stamcellebehandling tilbydes såvel i Europa som i Asien til priser mellem 70.000 og 250.000 kr.?

De første forsøgsbehandlinger med stamceller til ALS-patienter blev udført i Italien i 2001-2002 og publiceret i 2003. De italienske forskere indsprøjtede patientens egne blodstamceller direkte i rygmarven. Forsøgsbehandlingen blev voldsomt kritiseret i den videnskabelig ALS-verden, da behandlingsmåden ikke forud var gennemtestet på forsøgsdyr.

De italienske forskere har i starten af 2008 forelagt sporadiske oplysninger, om hvordan det gik de ni ALS-patienter over de efterfølgende fire år. Også denne artikel har været udsat for stor kritik, da opgørelserne ikke er gjort systematiske, som videnskabelige artikler plejer. Heldigvis ser det ud til, at de ni italienske ALS-patienter fra forsøgsbehandlingen ikke fik bivirkninger eller komplikationer til forsøgsbehandlingen, men de er alle døde som led i sygdommens udvikling.

Sundhedsstyrelsen siger nej

Flere danske ALS-patienter har været i udlandet og mod betaling fået stamcellebehandling. I RehabiliteringsCenter for Muskelsvind har vi hørt om både manglende effekt hos flere og symptombedring hos enkelte. Ofte er det også de mere positive historier, der finder vej til såvel fjernsyn og radio som aviser.

Men hvis stamcellebehandlingen til ALS er så lovende, hvordan kan det så være, at Sundhedsstyrelsen ikke betaler for dem, der ønsker behandling i udlandet?

På Sundhedsstyrelsens hjemmeside kan man læse om muligheder for henvisning til eksperimentel behandling i udlandet. ALS-patienter opfylder flere af kriterierne for henvisning til f.eks. stamcellebehandling, men hvorfor har Sundhedsstyrelsen så givet afslag til ALS-patienter?

Et ekspertpanel vurderer konkret disse sager, men har angiveligt ikke i den videnskabelige litteratur fundet nogen som helst dokumentation for, at stamcellebehandling kan helbrede ALS eller virke livsforlængende, hvilket er et af de væsentligste kriterier.

Samme behandling uanset diagnose

De klinikker i f.eks. Tyskland og Thailand, der udbyder stamcellebehandling, kan ikke redegøre for, hvordan behandlingen virker, og de lover heller ikke noget. Endvidere tilbydes den samme behandling til en række forskellige sygdomme som f.eks. ALS, Alzheimers demens, Parkinsons sygdom og dissemineret sklerose – noget, der får os som læger til at spekulere på, om et sådant behandlingsprincip kan være virkningsfuldt?

På hjemmesiden for det kinesiske firma, der producerer stamceller til 24 hospitaler i Kina, (www.beikebiotech.com) kan man læse om de forhåbninger, der gives til stamcellebehandlingen:

”De patienter, der kommer for at få behandling, skal ikke forvente mirakler, men en stor del af vores patienter har rapporteret om forbedring af deres livskvalitet..”.

I Tyskland på f.eks. Xcell-center i Köln foretages transplantation af stamceller fra bloddannende væv fra patienten selv med indsprøjtning i rygmarvsvæsken. I Kina og Thailand anvendes stamceller fra fostres navlestrengsblod, der sprøjtes enten i blodbanen eller i rygmarvsvæsken, og samtidig gives nervevækstfaktor, akupunktur og fysioterapi.

Ikke så langt endnu

Et af problemerne med stamcelleterapi i forhold til ALS er, at forskerne endnu ikke har fundet ud af, hvad sygdommen skyldes, og hvorfor nervecellerne nedbrydes. Man ved, at når nervecellerne nedbrydes, kan de ikke sende signaler ud til musklerne og aktivere muskelcellerne. Dermed sker der også en nedbrydning af muskelcellerne.

At erstatte de ødelagte muskelceller ved hjælp af stamcelleterapi – altså ved at sprøjte nye muskelceller ind vil allerhøjest gavne personer med ALS kortvarigt. Muskelcellerne vil stadig mangle signalet fra nervecellerne, for at de kan fungere. Derfor er det nervecellerne, der skal erstattes, hvis stamcelleterapi skal have effekt i forbindelse med ALS. Men så langt er forskerne endnu ikke kommet i forhold til ALS.

En anden mulighed er, at stamceller fra bloddannende væv kan være med til at hindre eller nedsætte ALS-sygdommens naturlige hastighed. Stamceller kan i princippet producere nogle for nerveceller vigtige overlevelsesfaktorer, men det er der ingen, der reelt har undersøgt endnu hverken i reagensglas eller på forsøgsdyr.

Både på ALS-symposiet i 2008 og i artikler om stamceller og ALS beskrives, at stamcellebehandling til ALS-patienter endnu er på et sådant udviklingstrin, at det ikke er forsvarligt at tilbyde behandlingen set ud fra et lægevidenskabeligt synspunkt.

Derfor kan RehabiliteringsCenter for Muskelsvind heller ikke anbefale stamcellebehandling til ALS på det foreliggende grundlag.

Dr. med. Ole Gredal er overlæge i RehabiliteringsCenter for Muskelsvind.

Link til Sundhedsstyrelsen – om behandling i udlandet

(http://www.sst.dk/Planlaegning_og_behandling/Behandling_i_udlandet.aspx?lang=da)